

De-Sign Bilingual

Zpráva o bilingválním vzdělávání neslyšících dětí v Evropě.

Jak co nejlépe vzdělávat neslyšící děti? Tuto otázku si kladou rodiče, pedagogové a další odborníci už stovky let. V posledních zhruba 20–30 letech se jako vhodná cesta mnohdy uvádí bilingvální a bikulturní vzdělávání. Jak takové vzdělávání vypadá, jak je realizováno v různých zemích Evropy, jak je v jednotlivých státech ošetřeno legislativně? Toto jsou vybrané výzkumné otázky rozsáhlého dvouletého projektu, jehož výsledky byly prezentovány na mezinárodní konferenci konané v polovině září ve Vídni.

Projekt byl založen na sběru dat formou elektronického dotazníku a čtyřem hlavními řešitelkám se podařilo získat odpovědi od 62 expertů a 12 konzultantů z 39 zemí Evropy. Výstupy projektu jsou velmi pestré:

- 1.** Mapy ilustrující rozličné kvantitativně měřitelné skutečnosti (kolik neslyšících dětí v jednotlivých zemích má přístup k výuce znakového jazyka, kolik jich je vzděláváno ve školách hlavního vzdělávacího proudu, ve kterých zemích pracují neslyšící pedagogové, ve kterých zemích je bilingvální a bikulturní vzdělávání neslyšících dětí podpořeno národní legislativou...).
- 2.** Kvalitativní sondy do organizace a fungování osmi škol v Evropě s bilingválním (a někdy i bikulturním) vzdělávacím programem (jednou z nich byla škola v Hradci Králové).
- 3.** Přehled legislativy vztahující se k bilingválnímu a bikulturnímu vzdělávání neslyšících dětí v jednotlivých státech.
- 4.** Sada koncepčních a výukových materiálů pro bilingvální a bikulturní vzdělávání neslyšících dětí v několika školních výukových předmětech.
- 5.** Návrh opatření pro bilingvální a bikulturní politiku ve vzdělávání neslyšících dětí vycházející ze souhrnu základních výsledků výzkumu.

Všechny výstupy projektu jsou postupně umístovány na <http://www.univie.ac.at/designbilingual/>, nejdříve v němčině a angličtině, následně i ve slovenštině. Jak se ukazuje, situace ve vzdělávání neslyšících dětí není nikde v Evropě ideální. Problémy, se kterými se jednotlivé země potýkají, jsou často velmi podobné. Přesto neexistuje žádný univerzální návod, podle kterého by se mělo při

Mgr. Petr Vysuček, speciální pedagog a prezident ASNEP z ČR a Dr. Ádam Kósa, člen Evropského parlamentu za Evropskou stranu lidovou z Maďarska.

bilingválním a bikulturním vzdělávání neslyšících dětí postupovat. Vždy je nutno vycházet z Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením, přitom zohledňovat konkrétní okolnosti a respektovat místní podmínky. Nikdy se nelze obejít bez spolupráce a vzájemné výměny zkušeností mezi různými školami a institucemi na národní i mezinárodní úrovni a bez kooperace s univerzitními odborníky, lingvisty, pedagogy, psychology, sociology... V evropském srovnání si Česká republika nestojí špatně. Legislativní prostředí umožňuje vzdělávat neslyšící děti velmi kvalitně. Problémem je, podobně jako i jinde v Evropě, rozkolísaná úroveň jednotlivých vzdělávacích institucí.

Na konferenci se sešlo více než 200 slyšících a neslyšících účastníků z různých zemí Evropy. Jednacími jazyky byly mluvená němčina, mluvená angličtina, rakouský znakový jazyk, německý znakový jazyk, znakovaná němčina a mezinárodní znakový systém.

Mgr. Andrea Hudáková, Ph.D.